

Definició de “YACHACHIQ”

Carlos Ernesto Paredes Gonzales
Instituto para una Alternativa Agraria (Perú)

- YACHACHIQ està compost pel quítxua “YACHAY” que vol dir “sabers” o “coneixements”, i la derivació “CHIQ” que vol dir, “ensenya” o “fa que un altre aprenga”.
- Yachachiq és un llaurador, líder tecnològic, “que té sabers i fa que un altre aprenga”. També pot traduir-se, “llaurador, líder tecnològic, que té coneixements i ensenya”.
- La traducció de YACHACHIQ com “llaurador que té sabers i fa que un altre aprenga”, té un contingut profund. No és un ensenyar per ensenyar. No és una “difusió” de coneixements. No és l'ensenyança del discurs. No és l'aprenentatge memorístic. És una transmissió de coneixements amb un ingredient pràctic de “ensenyar perquè ho faça bé”. És un aprenentatge sabent-lo fer i bé. El YACHACHIQ és per tant una mena de “transmissor” e “instructor”.
- Els yachachiq són llauradors, líders tecnològics i socials que conduïxen processos educatius transmetent coneixements innovadors amb el mètode de capacitació de llaurador a llaurador.
- Apliquen dues metodologies.
 - “Interaprenentatge” a través de passanties per a veure experiències reeixides, conversar amb les famílies llauradores que ho fan i intercanviar sabers. Esta metodologia motiva, invita a imitar i genera un repte emulador. Però “interaprenentatge” també es practica i recrea intercanviant sabers que moltes vegades els yachachiq desconeixen i en la interrelació amb “altres”, aprén coses que no sabia, incrementant així els seus coneixements.
 - “Aprendre fent” on transmeten teoria elemental i molta pràctica. Les idees tenen valor perquè impulsen una pràctica transformadora, a través d'implementar tecnologies apropiades.
- Els yachachiq revaloren els sabers andins, que són holístics i amb una presència constant de la cosmovisió andina.
- Establixen una relació cultural sinèrgica.
 - Per ser parells.
 - Per comunicar-se en llengua materna.
 - Per “interaprendre”.
 - Per reconèixer sabers en l'interlocutor capacitat i sembren llavors innovadores sobre eixe terreny abonat.
 - Per provocar un repte emulador per mitjà d'una habitual reacció del capacitat que diu “si algú que és com jo, ho fa, jo també puc fer-ho”.